

Tadeusz Pawluk

Prace magisterskie z zakresu prawa kanonicznego w wyższych seminariach duchownych

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 35/3-4, 211-213

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. TADEUSZ PAWLUK

**PRACE MAGISTERSKIE Z ZAKRESU PRAWA KANONICZNEGO
W WYŻSZYCH SEMINARIACH DUCHOWNYCH**

Seminarium magisterskie z prawa kanonicznego w wyższych seminariach duchownych cieszy się stosunkowo dużą frekwencją. Wielu alumnów pragnie swoją wiedzę kanonistyczną, nabywaną w czasie studiów seminaryjnych, zgłębić i uwieńczyć uzyskaniem dyplomu magisterskiego. Tak pogłębiona wiedza kanonistyczna przyczynia się wybitnie do podniesienia poziomu seminaryjnej formacji intelektualnej¹, a także może okazać się wielce przydatna w przyszłej pracy duszpasterskiej.

Warunkiem uzyskania przez alumna dyplomu magisterskiego jest przedłożenie odpowiedniej pracy magisterskiej, napisanej pod kierunkiem wyznaczonego promotora, na temat zatwierdzony przez właściwą radę naukową, oraz złożenie z wynikiem pomyślnym określonego egzaminu magisterskiego.

Jakimi właściwościami powinna się odznaczać praca magisterska, której temat został zaczerpnięty z prawa kanonicznego?

1. Praca magisterska to praca naukowa, a przy tym w jakimś stopniu wzorcowa pod tym względem. Musi więc, według założenia, odpowiadać wymogom stawianym pracom naukowym. Jest zrozumiałe, że praca magisterska jako praca naukowa różni się od prac naukowych, jakimi są rozprawy doktorskie czy habilitacyjne; różni się skromniejszymi wynikami badań, swoją mniejszą dojrzałością merytoryczną, a nawet swoją zmniejszoną objętością.

O naukowym charakterze pracy magisterskiej decydują jej elementy zarówno merytoryczne, jak i formalne.

2. O stronie merytorycznej pracy magisterskiej z zakresu prawa kanonicznego decyduje wiele czynników, a przede wszystkim:

1) wybór odpowiedniego tematu; z reguły każdy kanon może pełnić rolę inspirującą w wyborze tematu pracy magisterskiej, jednakże jest wskazane, aby obrany temat miał związek z celami kształcenia seminaryjnego, głównie zaś z formacją duszpasterską, która, nie ulega wątpliwości, zajmuje miejsce naczelne w tym kształceniu²; trzeba pamiętać,

¹ Zob. kan. 248—254. — Jan Paweł II, *Adhort. Ap. Pastores dabo vobis o formacji kapłanów we współczesnym świecie*, 25 III 1992, w: *L'Osservatore Romano*, wyd. pol., nr 3—4/1992, s. 4—63.

² Kan. 255.

że prawo kanoniczne w seminariach duchownych nie stanowi autonomicznego kierunku studiów, jak na wydziałach prawa kanonicznego; ponadto nie bez znaczenia jest fakt, że Sobór Watykański II w Dekrecie *Optatam totius* o formacji kapłańskiej zaleca unikanie zagadnień, „które są prawie bez znaczenia lub które należy przesunąć do wyższych studiów akademickich”³;

2) sprecyzowany temat, któremu powinna być podporządkowana konstrukcja całej pracy, rządząca się dwiema zasadami: ciągu wynikania i układu hierarchicznego; dzięki temu rozważania są pozbawione chaotywności;

3) stosowanie metody właściwej dla prawa kanonicznego; metodą tą jest metoda egzegetyczno-dogmatyczna, ale obok niej mile są widziane elementy innych metod naukowych, właściwych dla dyscyplin powiązanych z prawem kanonicznym, np. elementy metody historycznej, metody porównawczej, metody socjologicznej itd.⁴;

4) właściwy dobór źródeł; trzeba pamiętać, że teksty komentowanych ustaw kanonicznych powinny pochodzić ze zbiorów urzędowych, a nie prywatnych, i że znaczenie prawne ma tylko tekst łaciński Kodeksu Prawa Kanonicznego, nie zaś tekst przetłumaczony na język polski czy inny język narodowy⁵; do prac naukowych jest zalecany Kodeks wydany w 1989 r. przez Papieską Komisję Interpretacyjną, zawierający adnotacje źródłowe oraz indeks analityczno-alfabetyczny;

5) wykorzystanie odpowiednich opracowań kanonistycznych, zwłaszcza o charakterze monograficznym;

6) dokumentacja pracy: w postaci zarówno bibliografii załącznikowej, jak i jednolicie sporządzonych notek bibliograficznych, czyli przypisów.

3. Wymogami strony formalnej każdej pracy magisterskiej są:

1) odpowiedni podział tekstu, z wyodrębnieniem:

- wstępu, rzeczowo uzasadniającego podjęcie danego tematu;
- kilku rozdziałów, przeznaczonych na logiczne rozwinięcie tematu;
- zakończenia, podsumowującego wyniki badań;
- spisu treści, wiernie odzwierciedlającego konstrukcję pracy;
- ewentualnych aneksów, objaśnienia użytych skrótów itd.;

2) odpowiedni układ graficzny; tytuły jednostek w obrębie rozdziałów powinny być jednolicie i logicznie oznaczone za pomocą znaków umownych (paragrafy, cyfry, litery itp.);

3) poprawność językowa i stylistyczna, przy czym język prawniczy i terminologia prawna nie mogą budzić wątpliwości;

4) takie wykończenie pracy, które by pozwoliło — bez większej ko-

³ N. 17.

⁴ Zob. T. Pawluk, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. I, *Zagadnienia wstępne i normy ogólne*, Olsztyn 1985, s. 36—42.

⁵ *Secretaria Status, Normae de latino textu Codicis Iuris Canonici tuendo eodemque alias in linguas convertendo*, 28 I 1983, n. 1: „Publicam vim et efficacitatem Codicis Iuris Canonici habet textus unus Latinus”.

rekty — na jej wydrukowanie, gdyby została zakwalifikowana do opublikowania;

5) stosowna objętość i poprawność maszynopisu (z reguły co najmniej 50 stron).

4. Jak daleko może i powinna sięgać pomoc promotora w pisaniu pracy magisterskiej?

Zależy to od stopnia przygotowania magistranta do samodzielnej pracy naukowej i od jego aktywności pisarskiej. Promotor musi koniecznie dołożyć starań, aby alumna uczęszczającego na seminarium z prawa kanonicznego nauczyć wymogów stawianych pracom naukowym. Jest to proces — wbrew pozorom — i długi, i żmudny. Trzeba zacząć od nauczenia pisania streszczeń oraz recenzji artykułów i prac monograficznych, dowolnie obranych przez magistranta. Następnie trzeba alumnowi zlecić napisanie — co najmniej raz w semestrze — pracy seminaryjnej, stanowiącej praktyczne przygotowanie do pracy magisterskiej. Alumni starsi, odpowiednio zaawansowani, prezentują na seminarium przynajmniej jeden rozdział swojej pracy magisterskiej. Ponadto każdy uczestnik seminarium powinien składać sprawozdanie ze stanu swojej pracy i zebranej do niej bibliografii. Tego rodzaju relacje z reguły zmuszają do ustawicznej i systematycznej pracy.

Jest zrozumiałe, że alumnowi aktywnemu i żywo zainteresowanemu pisaniem pracy magisterskiej trzeba wydatnie pomóc, aby jego wysiłek mógł być źródłem głębokiej satysfakcji. Ale również magistrantowi słabszemu należy metodycznie pomagać. Alumn ma prawo — po sześciu latach studiów — do otrzymania nie tylko absolutorium, lecz także dyplomu magisterskiego, który jest dowodem ukończenia pełnych studiów wyższych. Nie do przyjęcia jest jednak zwyczaj wyręczania alumna w napisaniu pracy magisterskiej. Tego rodzaju praktyka przyniosłaby więcej szkody niż korzyści.

5. Magisterium uzyskane przez alumna w wyższym seminarium duchownym jest kanonicznym dowodem ukończenia pierwszego cyklu studiów teologicznych. Znaczy to, że magistrzy seminaryjni mogą być przyjęci na studia cyklu drugiego, czyli studia specjalistyczne, nie tylko na wydziale teologicznym, lecz także na każdym innym wydziale w zakresie nauk kościelnych, gdzie studia teologiczne są wymagane. Jednakże, aby mogli dostać się na studia kościelne cyklu trzeciego, czyli na studia doktorskie, muszą, po ukończeniu studiów cyklu drugiego, uzyskać kanoniczny dyplom licencjata.